

BUDIMO SPREMNI

Europska unija
Zajedno do fondova EU

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOWI

UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

NOSITELJ PROJEKTA:

Hrvatski Crveni križ Gradsko društvo
Crvenoga križa Varaždin

PROJEKTI PARTNER:

Hrvatska gorska služba spašavanja
– Stanica Varaždin

FINANCIRANJE:

Projekt se sufinancira iz Europskog
socijalnog fonda (372.462,07 kn) i
Državnog proračuna RH (65.728,60 kn),
a ukupne je vrijednosti 438.190,67 kn.

RAZDOBLJE PROVEDBE PROJEKTA:

28.06.2022. – 28.12.2023.

Ova brošura nastala je u sklopu projekta
Budimo spremni (UP.04.2.1.11.0295) za
potrebe radionica Budimo spremni –
upoznajmo svoje područje i služi Vam kao
radni materijal u sklopu radionice. Koristite
je, ispunite je svojim natuknicama kako bi
Vam ostala u trajnu korist i nakon radionica.

Jedinica lokalne
samouprave (JLS)

BUDIMO SPREMNI

**UPOZNAJMO
SVOJE PODRUČJE**

Upravljanje rizicima od katastrofa, djelovanja i postupci u slučaju katastrofa

Velike nesreće i katastrofe, bilo one većih ili manjih razmjera, uzrokuju razaranja te ljudske i ekonomske gubitke, čime se i koči napredak prema održivom razvoju.

Prema podacima Ureda UN-a za smanjenje rizika od katastrofa, broj katastrofa je zadnjih desetljeća širom svijeta u porastu, od čega je čak 90% katastrofa povezano s klimom i hidrometeorološkim događajima (poput požara, poplava, oluja, pandemija i dr.).

Upravljanje rizicima od katastrofa stoga zahtijeva razumijevanje rizika i odgovarajuće postupanje svih segmenata društva, od javnog i privatnog sektora do građana.

Na gotovo sve nesreće i katastrofe može se djelovati **preventivno**, smanjenjem rizika (vjerojatnosti) da se one dogode, a kako bi se otklonile ili barem umanjile posljedice po zdravlje i živote ljudi, štete na materijalnim i kulturnim dobrima te okolišu.

Međutim, ukoliko takvi izvanredni događaji ipak nastanu, treba znati na pravilan način reagirati. Ispravno postupanje može se postići samo znanjem i odgovarajućom pripremom, čime se pridonosi otpornosti i većoj sigurnosti zajednice.

Sustav civilne zaštite

Učinkovitost sustava civilne zaštite (sustav CZ) u upravljanju rizicima u velikoj mjeri ovisi o razumijevanju rizika i postupanju svakog pojedinca, obitelji, stanovnika jedne ulice, stanara neke zgrade, pa sve do opremljenosti i sposobnosti žurnih službi. Međutim, žurne službe možda neće uvijek stići do svakog ugroženog pojedinca ili skupine. U tom slučaju, presudno će biti znanje i postupanje svakog pojedinca tijekom nesreće, prvenstveno povjerenika civilne zaštite i koordinatora na terenu koji predstavljaju ključnu kariku u komunikaciji između stožera CZ i građana.

Iako nam se možda čini da je naše okruženje sigurno, stopostotna sigurnost ne postoji. Prijetnje su svuda oko nas. Sjetimo se nedavnih potresa u našoj zemlji i posljedica koje će trebati sanirati desetljećima. Zanemaren rizik od potresa odnosi ljudske živote, ali povećava i štete na građevinama i infrastrukturi. Stanovnici Gunje i okolnih naselja još saniraju posljedice poplave iz 2014. godine. Pandemija virusa pokazala je također koliko je važna dobra organiziranost i opremljenost sustava domovinske sigurnosti.

Naravno, treba uzeti u obzir da su prijetnje i rizici na svakom području različiti, kao i to da katastrofe nisu prirodne, već su proizvod društvenog, političkog i ekonomskog konteksta u kojem se događaju. Kako bi ih spriječili ili se što bolje pripremili za takve događaje, JL(R)S izrađuju **procjene rizika**, odnosno procjene vjerojatnosti prerastanja utvrđenih prijetnji u velike nesreće ili katastrofe, a na temelju njih izrađuju i planove postupanja u slučaju iznenadnog događaja (**Planovi djelovanja civilne zaštite**). Što bolje isplaniramo i iskoordiniramo djelovanje u kriznim situacijama, to će posljedice po ljude i okoliš biti manje i prihvatljivije.

Više zakona, dokumenata i podzakonskih propisa regulira problematiku sustava civilne zaštite, a zajedno s pripadajućim smjernicama i uputama dostupni su na web stranici Ravnateljstva civilne zaštite i u Narodnim novinama. Sva pravna stečevina Europske unije iz područja civilne zaštite i zaštite okoliša implementirana je u hrvatsko zakonodavstvo. Termin „civilna zaštita“ koristi se u cijeloj Europskoj uniji pa tako i u Hrvatskoj. U nekim zemljama još se u tom kontekstu spominju i pojmovi „civilna obrana“ ili „zaštita i spašavanje“, međutim, cilj je isti - **učinkovita zaštita ljudi i dobara**.

Međunarodni znak civilne zaštite:

Definicija sustava civilne zaštite:

Civilna zaštita sustav organiziranja sudionika, operativnih snaga i građana za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama te otklanjanje posljedica terorizma i ratnih razaranja.

1. Zakonska osnova

Organiziranje i djelovanje sustava CZ u Republici Hrvatskoj temelji se na Ustavu Republike Hrvatske, Zakonu o sustavu civilne zaštite i pripadajućim podzakonskim propisima. Potrebno je spomenuti i Procjenu rizika od katastrofa i Državni plan djelovanja civilne zaštite za područje Republike Hrvatske te dokumente nižih razina.

Ovdje je najvažnije spomenuti slijedeće zakonske akte s kojima se JLS pa tako i _____ susreće prilikom provođenja aktivnosti i zadaća vezanih uz sustav civilne zaštite:

- » Zakon o sustavu domovinske sigurnosti, NN 108/2017
- » Zakon o sustavu civilne zaštite, NN 82/2015, 118/2018, 31/2020, 20/2021
- » Plan zaštite i spašavanja za područje Republike Hrvatske, NN 06/2010
- » Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku

- » Zakon o kritičnim infrastrukturama, NN 56/2013
- » Pravilnik o nositeljima, sadržaju i postupcima izrade planskih dokumenata u civilnoj zaštiti te načinu informiranja javnosti u postupku njihovog donošenja, NN 66/2021
- » Pravilnik o ustrojstvu, popuni i opremanju postrojbi civilne zaštite i postrojbi za uzbunjivanje, NN 111/2007

Uz ove zakonske, postoji još i niz podzakonskih akata koji uređuju provođenje aktivnosti i zadaća vezanih za sustav civilne zaštite.

2. Ugroze na području Varaždinske županije

Na području Varaždinske županije, Procjenom rizika od 2019. godine, utvrđena je prisutnost sljedećih rizika:

- » potres
- » poplave (izazvane izlivanjem vodotoka i nastale pucanjem brana ili nasipa na HE)
- » ekstremne temperature
- » klizišta
- » padaline, vjetar, snijeg i led
- » industrijske nesreće
- » epidemije i pandemije
- » štetni organizmi životinja
- » štetni organizmi bilja
- » suša
- » mraz
- » nuklearne i radiološke nesreće
- » nesreće na odlagalištima otpada.

Nisu sve navedene ugroze prisutne na području svih JLS pa se stoga. Temeljem Smjernica Varaždinske županije, u Procjeni rizika određuju se rizici za svaku JLS posebno (registar rizika).

3. Procjena rizika _____ (JLS)

Temeljem Zakona o sustavu civilne zaštite (NN 82/2015, 118/2018, 31/2020, 20/2021) i Smjernica za izradu procjena rizika Varaždinske županije, izrađena je Procjena rizika za _____ (JLS)

Vašom Procjenom rizika identificirani su sljedeći rizici na području

_____ (JLS)

- » _____
- » _____
- » _____
- » _____
- » _____
- » _____
- » _____
- » _____

4. Plan djelovanja civilne zaštite

Plan djelovanja sustava civilne zaštite jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave izrađuje se za potrebe djelovanja kapaciteta sustava civilne zaštite na razini općine, grada i županije. Sastoji se od općeg i posebnih dijelova.

Opći dio sadrži:

- » opis područja odgovornosti nositelja izrade plana
- » upozoravanje
- » pripravnost
- » mobilizaciju (aktiviranje), djelovanje i narastanje operativnih snaga sustava CZ
- » grafički dio.

Posebni dijelovi Plana sadrže razradu operativnog djelovanja sustava CZ tijekom reagiranja u velikim nesrećama i katastrofama. Povjerenici, ali i ostali sudionici sustava civilne zaštite svakako trebaju biti upoznati s Planom, a posebno s dijelovima koji reguliraju postupanje povjerenika, koordinatora, pravnih osoba i sl.

U posebnom dijelu Plana se razrađuju aktivnosti po mjerama CZ.

Za djelovanje povjerenika je relevantna Procjena rizika za

područje _____

i Plan djelovanja CZ za područje _____ .

PROCJENA RIZIKA JLS	PLAN DJELOVANJA CZ JLS
<ul style="list-style-type: none">» Temelj za izradu plana djelovanja» Definira prijetnje» Vrijednuje rizike» Utvrđuje SROK	<ul style="list-style-type: none">» Utvrđuje snage i resurse» Definira mjere i aktivnosti» Uspostavlja procedure» Utvrđuje mjere oporavka i vraćanja u prvobitno stanje

SROK - Smanjenje Rizika Od Katastrofa

Snage s kojima JLS _____ odgovara na prisutne rizike:

- » Stožer civilne zaštite
- » operativne snage vatrogastva: DVD _____
- » operativne snage Hrvatskog crvenog križa GDCK Varaždin
- » operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja-HGSS Varaždin
- » udruge od interesa za sustav civilne zaštite
- » pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite
- » postrojbe i Povjerenici civilne zaštite
- » koordinatori na terenu.

5. Mjere civilne zaštite koje provodi JLS _____

Mjere civilne zaštite se planiraju, pripremaju i provode da bi se izbjegle, smanjile ili otklonile posljedice prirodne, tehničko-tehnološke i ekološke nesreće te ratnih djelovanja u područjima gdje ljudi žive i rade. Provedba svih navedenih mjera vezana je za složene postupke i procedure.

Mjere civilne zaštite su:

- » uzbunjivanje i obavješćivanje
 - » Sustav za uzbunjivanje stanovništva putem sirena koristi se kod prijetnji od poplava, požara, nuklearnih nesreća, nesreća koje uključuju opasne tvari, proloma akumulacijskih brana, ratnih opasnosti i terorističkog djelovanja.
- » evakuacija
 - » Evakuacija je postupak planiranog i organiziranog premještanja stanovništva s ugroženog na neugroženo područje. Evakuacija podrazumijeva i zbrinjavanje evakuiranog stanovništva.
- » zbrinjavanje
 - » Zbrinjavanje osoba koje se evakuiraju podrazumijeva osiguranje boravka, prehrane i najnužnije zdravstvene skrbi.
- » sklanjanje
- » spašavanje

- » prva pomoć
- » KBRN zaštita¹
- » asanacija (humana, animalna, asanacija terena)
- » zaštita životinja i namirnica životinjskog porijekla - zaštita bilja i namirnica biljnog porijekla.

6. Konkretni postupci po pojedinim ugrozama prisutnima na području

¹ Kemijsko-biološko-radiološko-nuklearna zaštita

Više informacija:

- » priručnik „Vještine prve pomoći za žurne službe“ ²

<https://www.hzhm.hr/source/knjige/Vjestine-prve-pomoci-za-zurne-sluzbe.pdf>

- » Ravnateljstvo civilne zaštite – informativni materijali (upute, brošure, letci, preporuke).

<https://civilna-zastita.gov.hr/upute-za-gradjane/82>

² Grba-Bujević, M., Tomljanović, B., Bošan - Kilibarda, I. i Važanić, D. (2015) Vještine prve pomoći za žurne službe. Zagreb, Alfacommerce d.o.o..

Mjere zaštite i spašavanja

U slučaju nastanka elementarnih nepogoda poduzimaju se mjere zaštite i spašavanja koje se temelje na načelima samozaštite, međusobne suradnje i solidarnosti građana, a ostvaruju se pravodobnim i usklađenim djelovanjem svih sudionika zaštite i to:

- » građana
- » pravnih osoba
- » tijela državne uprave
- » jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Postupci prije nesreće:

- » upoznati se s utvrđenim mjerama i planovima sigurnosti i zaštite
- » osposobiti se za provođenje mjera osobne i uzajamne zaštite
- » nabaviti tranzistorski radio prijemnik kako biste mogli dobiti upute mjerodavnih institucija o poduzimanju zaštitnih mjera, kao i druge informacije koje vam mogu pomoći u provođenju zaštite i ublažavanju mogućih posljedica
- » dogovoriti točno mjesto u slučaju katastrofe na kojemu ćete se naći ako komunikacija bude prekinuta. To mjesto ne smije biti ni preblizu ni predaleko od mjesta eventualne nesreće.

Postupci tijekom nesreće:

- » ne širiti paniku
- » ponašati se u skladu s prethodno dobivenim uputama od strane nadležnih institucija, kao i onima dobivenima neposredno prije nesreće ili za vrijeme trajanja nesreće
- » provoditi sve preporučene mjere za pojedinu vrstu nesreće kako biste najbolje zaštili sebe i druge osobe
- » po nastanku nesreće započeti primjenjivati mjere osobne zaštite
- » ako razvoj situacije dopusti, započeti s provođenjem mjera uzajamne zaštite i sa spašavanjem stradalih osoba.

Postupci nakon nesreće:

- » nazvati broj 112 i obavijestiti o nesreći i njezinim posljedicama
- » ne koristiti javne prometnice bez prijekne potrebe, oslobodite ih za vozila žurnih i spasilačkih službi
- » javiti se na vrijeme na zbornu mjesto i postupati prema nalogima nadležne osobe
- » uključiti se u provođenje mjera i aktivnosti koje obuhvaća sustav civilne zaštite.

Nošenje sa stresom

Što je stres?

- » Stres je uobičajeno svakodnevno iskustvo.
- » Stres postaje problem kada smo mu neprestano izloženi.
- » Stres je normalna tjelesna reakcija na događaje.
- » Stres je naša subjektivna procjena koja uzrokuje tjeskobu te negativne emocije.
- » Stres doživljavamo kada procjenjujemo da naše mogućnosti nisu dovoljne za trenutne okolnosti.

Stres ne utječe na sve ljude jednako.

Preporuke za nošenje sa stresom:

- » zaustavljanje loših misli
- » umirujuće izjave
- » afirmacije
- » fokusiranje na sadašnjost a ne na prošlost ili budućnost
- » preoblikovanje misli
- » biranje pozitivnog tumačenja situacije
- » humor
- » vraćanje osjećaja kontrole
- » razgovor s drugima.

Ispravno komuniciranje sa službama

Prilikom govorne komunikacije preko VHF (Very high frequency) radio postaje, uzmite u obzir sljedeće naputke:

- » govorite razgovjetno, da ne bi došlo do zamjene sa sličnim riječima
- » govorite uobičajenom jačinom, ne vičite, jer time možete izobličiti poruku
- » govorite naglašenom intonacijom, ne spuštajte glas na kraju poruke
- » govorite polako, ali ipak u povezanim rečenicama.

Javne ovlasti

Tko ima javne ovlasti?

- » **Vatrogasci**
- » **HGSS**
- » **Hrvatski Crveni križ**
- » **Civilna zaštita**

Vatrogasci - javne ovlasti:

- » mogu zapovjediti ulazak u dom bez privole stanara
- » mogu zabraniti promet vozila i pristup nepozvanim osobama u blizini mjesta intervencije do dolaska policije
- » poduzimaju potrebne mjere radi sprječavanja nastajanja štetnih posljedica
- » mogu zapovjediti izmještanje osoba i ukloniti stvari iz susjednih građevina koje su ugrožene nastalim događajem
- » mogu zapovjediti prekidanje dovoda električne energije i plina
- » mogu zapovjediti djelomično ili potpuno ograničavanje dovoda vode potrošačima
- » mogu koristiti vodu iz svih izvora, bez obzira kome pripadaju, bez plaćanja naknade
- » mogu zapovjediti djelomično ili potpuno rušenje građevina preko kojih bi se požar mogao proširiti
- » mogu zapovjediti privremeno korištenje tuđeg prometnog sredstva radi prijevoza osoba stradalih u događaju u najbližu zdravstvenu ustanovu ili radi prijevoza osoba na mjesto događaja
- » mogu zapovjediti izmještanje vozila koja ometaju izvršenje vatrogasne intervencije

- » zapovjednik vatrogasne intervencije može iznimno odobriti ili zapovjediti punoljetnoj osobi da obavlja pojedine pomoćne i manje složene poslove tijekom vatrogasne intervencije, ako je to prijeko potrebno radi uspješnosti intervencije.

HGSS - javne ovlasti

- » provodi obuku (održavanjem vježbi, seminara, tečajeva)
- » provodi obuku pripadnika Hrvatske gorske službe spašavanja za helikoptersko spašavanje
- » provodi obuku pripadnika Hrvatske gorske službe spašavanja za rukovatelja bespilotnog sustava
- » provodi obuku pripadnika Hrvatske gorske službe spašavanja za pružanje prve pomoći u planinama i nepristupačnim područjima
- » provodi obuku za organizatore turističkih aktivnosti na nepristupačnim područjima u cilju poboljšanja sigurnosti sudionika
- » provodi obuku nadzornika prirode u cilju poboljšanja sigurnosti, uklanjanja opasnosti i djelovanja u slučaju nesreća na nepristupačnim područjima
- » vodi evidenciju i izdaje potvrde o završenoj obuci za prethodno navedene obuke
- » zabranjuje pristup neovlaštenim osobama u blizini mjesta intervencije, zove policiju glede osiguranja mjesta događaja te poduzima druge potrebne mjere radi sprječavanja nastanka štetnih posljedica
- » iznimno može uključiti punoljetnu osobu da dragovoljno obavlja pojedine pomoćne poslove i manje složene poslove tijekom akcije spašavanja, ako je to prijeko potrebno radi uspješnosti spašavanja
- » zaustavljanje izvođenja radnje u planinama i nepristupačnim područjima ako se ona izvodi ili planira na način da predstavlja opasnost za život i zdravlje ljudi te može prouzročiti štetu na imovini i prirodi
- » za provođenje zadaća pripadnici Hrvatske gorske službe spašavanja dužni su svoj identitet i ovlasti iz ovog Zakona dokazati službenom iskaznicom i značkom.

Hrvatski Crveni Križ – javne ovlasti:

- » izvršava obveze Republike Hrvatske iz Ženevskih konvencija i Dopunskih protokola u dijelu poslova koji su mu povjereni
- » zastupa i promiče temeljna načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca (dalje u tekstu: Međunarodni pokret) kao i međunarodno humanitarno pravo te nadziru njihovu primjenu u oružanim sukobima; zalažu se za zaštitu svih žrtava i zaštitu ljudskih prava
- » organizira i vodi Službu traženja
- » traži, prima i raspoređuje humanitarnu pomoć
- » pokreće, organizira, provodi i sudjeluje u redovnim i izvanrednim akcijama solidarnosti u Republici Hrvatskoj
- » sudjeluje u akcijama međunarodne pomoći i solidarnosti
- » oblikuje doktrinu prve pomoći, brinu se o njezinom unapređenju i usklađivanju s europskim smjernicama te primjeni u svim programima edukacije na području Republike Hrvatske
- » obavlja osposobljavanje i obnovu znanja za pružanje prve pomoći: za građane u svakodnevnom životu, prometnim i drugim nesrećama; za djecu i mlade na školovanju; pripadnike spasilačkih ekipa; pripadnike vatrogasnih postrojbi i policije; volontere Hrvatskog Crvenog križa i druge; organiziraju i provode osposobljavanje, stručno usavršavanje i obnovu znanja instruktora, predavača i ispitivača prve pomoći i o tome vode evidenciju
- » sudjeluje u provedbi programa prve pomoći za kandidate za vozače motornih vozila i vozače iz nastavnog predmeta Pružanje prve pomoći osobama ozlijeđenim u prometnoj nesreći, organizira i provodi osposobljavanje, stručno usavršavanje i obnovu znanja predavača i ispitivača iz nastavnog predmeta Pružanje prve pomoći osobama ozlijeđenima u prometnoj nesreći i o tome vodi evidenciju
- » provodi osposobljavanje i obnovu znanja radnika za pružanje prve pomoći na radu
- » promiče dobrovoljno davanje krvi, organiziraju i provode akcije dobrovoljnog davanja krvi

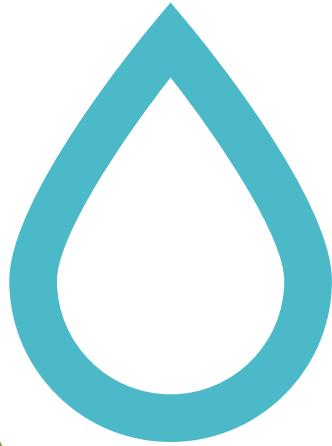
- » provodi tečajeve za osposobljavanje spasilaca, instruktora i voditelja spasilačkih postaja te provodi obnovu znanja i praktičnih vještina spasilaca; donose pravila i standarde za rad spasilačkih postaja i provode procjenu rizika na kupalištima
- » ustrojava, obučava i oprema ekipe za akcije pomoći u zemlji i inozemstvu u slučaju velikih prirodnih, ekoloških, tehnoloških i drugih nesreća, epidemija te oružanih sukoba i drugih situacija nasilja za poslove: procjene situacije i koordinacije aktivnosti prve pomoći, službe traženja, zaštite i spašavanja života na vodi, higijensko-epidemiološke zaštite, njege povrijeđenih i oboljelih, socijalnog rada, psihosocijalne potpore stanovništvu, pripreme i organizacije izmještajnih centara, pripreme i raspodjele hrane u terenskim uvjetima, prihvata i raspodjele humanitarne pomoći, osiguranja komunikacija, tehničke pomoći, logistike, osiguranja pitke vode i minimuma sanitarnih uvjeta, informiranja stanovništva, posebno djece i mladih, o ponašanju u slučaju izvanrednih situacija; ekipe se uključuju u educiranje u sustav civilne zaštite prema posebnim propisima
- » provodi kontinuirano informiranje i obučavanje stanovništva, a posebno djece i mladih o opasnosti od mina i drugih eksplozivnih naprava.

Civilna zaštita – javne ovlasti:

- » sudjeluje u pripremanju građana za osobnu i uzajamnu zaštitu te usklađuje provođenje mjera osobne i uzajamne zaštite
- » daje obavijesti građanima o pravodobnom poduzimanju mjera civilne zaštite te javne mobilizacije radi sudjelovanja u sustavu civilne zaštite
- » sudjeluje u organiziranju i provođenju evakuacije, sklanjanja, zbrinjavanja i drugih mjera civilne zaštite
- » organizira zaštitu i spašavanje pripadnika ranjivih skupina
- » provjera postavljanja obavijesti o znakovima za uzbunjivanje u stambenim zgradama na području svoje nadležnosti i o propustima obavješćuju inspekciju civilne zaštite.

Bilješke

Projekt je sufinanciran sredstvima iz Europskog socijalnog fonda u iznosu od 372.462,07 kn te iz Državnog proračuna RH u iznosu od 65.728,60 kn, a ukupne je vrijednosti 438.190,67 kn. Projekt sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Za više o EU fondovima: www.esf.hr i www.strukturnifondovi.hr.

KONTAKT:

Za više informacija o projektu:

www.gdck-varazdin.hr

ck-varazdin@vz.t-com.hr , Tel: 042/214-496

Hrvatski Crveni križ Gradsko društvo Crvenog križa
Varaždin, Trg Matije Gupca 3 Varaždin

Sadržaj brošure isključiva je odgovornost
Hrvatskog Crvenog križa Gradskog
društva Crvenog križa Varaždin

Stajališta izražena u brošuri isključiva su odgovornost Hrvatskog Crvenog križa Gradskog društva Crvenog križa Varaždin i ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.